

УДК 372.881.111.1

DOI <https://doi.org/10.31392/2311-5491/2019-69.69>

Ярошенко О. В.

СТРУКТУРНА МОДЕЛЬ ІНШОМОВНОЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Статтю присвячено проблемі визначення компонентного складу іншомовної міжкультурної комунікативної компетентності. Проаналізовано сучасні дослідження міжкультурної комунікативної компетентності. Виділено спільні знакові риси для визначення міжкультурного спілкування: 1) взаємодія між людьми; 2) партнери є носіями різних мов; 3) культурна відмінність як джерело непорозуміння; 4) ефективність – досягнення мети спілкування.

Проаналізовано відмінність між компонентами іншомовної комунікативної компетентності й міжкультурної комунікативної компетентності та доведено, що іншомовна комунікативна компетентність містить міжкультурний складник лише в окремих компонентах, а міжкультурна комунікативна компетентність не містить складника, який би відповідав за навчання іноземної мови як такої. Виявлено необхідність створення універсальної структурної моделі іншомовної міжкультурної комунікативної компетентності, яка містить культурно-специфічні елементи, а також може стати основою для навчання іноземної мови. На основі поєднання існуючих елементів і додавання нових запропоновано модель іншомовної міжкультурної комунікативної компетентності, яка складається з трьох компонентів: когнітивного (міжкультурна усвідомленість), соціально-процесуального (міжкультурна ефективність/вправність) і перцептивно-психологічного (міжкультурна чутливість). До міжкультурної усвідомленості включено мовну й лінгвосоціокультурну компетентності; до міжкультурної ефективності/вправності – мовленнєву компетентність в аудіюванні, читанні, говорінні й письмі, навчально-стратегічну компетентність і прагматичну компетентність (вміння використовувати мову відповідно до контексту і ситуації міжкультурного спілкування); а до міжкультурної чутливості віднесено психологічну компетентність (здатність особистості враховувати в процесі міжкультурної комунікації психологічні особливості сприймання нової культури).

Ключові слова: міжкультурна комунікація, міжкультурна комунікативна компетентність, іншомовна комунікативна компетентність, іншомовна міжкультурна комунікативна компетентність, міжкультурна усвідомленість, міжкультурна чутливість, міжкультурна ефективність/вправність, прагматична компетентність, психологічна компетентність.

Розвиток технологій сприяє доступності та відкриває можливості активної співпраці між представниками різних країн. Знання мови не є єдиною умовою для ефективної комунікації, адже мова як засіб спілкування виступає водночас і засобом вираження національної культури співрозмовників. Відповідно до цього спілкування між представниками різних культур є міжкультурною комунікацією, а вміння спілкуватися полягають не лише у знанні мови, але й в усвідомленні, розумінні й умінні прочитати культурні особливості партнерів по комунікації. Саме тому в процесі підготовки майбутніх учителів і викладачів іноземної мови (далі – ІМ) міжкультурний аспект навчання ІМ є важливим елементом міжкультурної комунікативної компетентності (далі – МКК). Компоненти МКК повинні забезпечувати міжкультурну взаємодію між двома культурами шляхом своєї реалізації, а тому необхідність виокремити ці компоненти й зумовлює актуальність нашого дослідження.

Зважаючи на відмінності між культурами різних народів, націй тощо, можна з упевненістю констатувати важливість і необхідність виокремлення, а також акцентуації уваги на складниках і структурі МКК, модель якої повинна бути культурно специфічною для кожної пари культурно-мовних спільнот [2, с. 13]. Отже, **метою статті** є аналіз існуючих досліджень МКК і виокремлення компонентів іншомовної МКК для навчання ІМ майбутніх філологів у закладах вищої освіти (далі – ЗВО).

Проблемою міжкультурної взаємодії, правилами й особливостями ведення міжкультурного діалогу науковці займаються на різних рівнях і спираються на різні навчальні дисципліни. Саме тому наразі не існує єдиного трактування поняття «міжкультурна комунікація» і, відповідно, немає уніфікованих дефініцій поняття «міжкультурна комунікативна компетентність». З огляду на це ми проаналізуємо найпопулярніші підходи до трактувань, розглянемо компоненти МКК, запропоновані науковцями, і виведемо для себе найоптимальнішу модель МКК.

Отже, міжкультурна комунікація розуміється науковцями як обмін інформацією між мовцями з різною культурною самобутністю [22, с. 7], тобто людина, яка створює повідомлення, належить до однієї культурної спільноти, а отримувач повідомлення – до іншої [21, с. 27]. Внаслідок відображення на спілкуванні невідповідностей культури кожного веде до потенційного непорозуміння, проте основною метою міжкультурного спілкування є порозуміння, встановлення і підтримання міжособистісних стосунків між людьми незалежно від культурно специфічних особливостей партнерів по спілкуванню [21, с. 7–8]. Інші науковці трактують МК як знаковий контекстуальний процес тлумачення і дії, в ході якого люди з різних культур створюють спільне значення [20, с. 46]. Л. І. Грішаєва і Л. В. Цурикова [3, с. 234] стверджують, що МК є процесом комунікативної взаємодії між індивідами, які є носіями різних культур, мають власний мовний код, конвенції поведінки, ціннісні установки, звичаї і традиції. У Словнику термінів міжкультурної комунікації [1] МК – це процес вербального і невербального спілкування людей, які належать до різних національних лінгвокультурних спільнот, зазвичай послуговуються різними ідіоетнічними мовами, мають різну комунікативну компетенцію, яка

може стати причиною комунікативних невдач або культурного шоку в спілкуванні. МК характеризується тим, що її учасники у випадках прямого контакту використовують мовний код і стратегії спілкування, які різняться від тих, котрими вони користуються у спілкуванні всередині однієї культури. Усвідомлення взаємної «культурної чужинності» її учасників є одним із найважливіших чинників МК [1]. Спілкування в межах однієї культури будується на схожості, а МК будується на відмінностях [4, с. 125], проте розуміння цього й уміння управляти як схожими, так і відмінними явищами веде до успішної комунікації [11, с. 69]. МК, яка ведеться рідною мовою, буде успішною за умови розвитку МКК, а ІМ – іншомовної МКК [13, с. 70; 8, с. 85].

Представлені визначення не є ідентичними, проте в них прослідковуються спільні риси. Передусім МК – це взаємодія між щонайменше двома людьми, які належать до різних культур. По-друге, партнери по спілкуванню є носіями різних мов. По-третє, МК передбачає непорозуміння між комунікантами через культурні невідповідності. По-четверте, головною метою МК є ефективна комунікація, тобто досягнення мети спілкування й у подальшому підтримання міжособистісних відносин. З огляду на ці ключові елементи чітко видно особливість МК і причину її складності. Як бачимо, знання мови не є вичерпною умовою успішної МК, відповідно, проблему формування іншомовної МКК не вирішено, що вкотре підкреслює важливість нашого дослідження.

Як відомо, практичною метою навчання ІМ визнано формування іншомовної комунікативної компетентності (далі – ІКК) як здатності успішно виконувати завдання взаєморозуміння і взаємодії з носіями мови, що вивчається, у відповідності до норм і культурних традицій в умовах прямого й опосередкованого спілкування [6, с. 90–91]. До складу ІКК вітчизняні науковці відносять мовні компетентності (фонетична, лексична, граматична), іншомовні мовленнєві компетентності (в аудіюванні, говорінні, читанні й письмі), лінгвосоціокультурну компетентність (здатність і готовність особистості до іншомовного міжкультурного спілкування) та навчально-стратегічну компетентність (здатність і готовність особистості користуватися різними навчальними і комунікативними стратегіями у процесі оволодіння ІКК і в ситуаціях реального міжкультурного спілкування) [6, с. 90–96]. Як бачимо, дві останні компетентності містять у собі елементи з культурним відтінком.

У свою чергу науковці вивчають МКК, наводять різні визначення, пропонують різноманітні моделі МКК, включаючи до них різні складники, проте, на жаль, усі ці моделі не враховують «іншомовність» МКК, тобто необхідність вивчення ІМ комплексно, враховуючи міжкультурний аспект, а не формувати МКК з огляду на те, що ІМ вже володіють.

Дослідники розуміють, що МКК не є вродженою чи випадковою [26, с. 211], а є набутою рисою, ознакою [12; 23]. А. Фантіні й А. Тірмізі стверджують, що МКК – це сукупність умінь, необхідних для доречного й ефективного спілкування з людьми, які лінгвістично і культурно відмінні від тебе [15]. Доречність й ефективність є однаково важливими, на думку науковців, адже це підтверджує емічну (emic – погляд зсередини очима інсайдера) й етичну (etic – погляд ззовні очима стороннього спостерігача) точки зору [15].

Н. В. Черняк [10] ґрунтовно проаналізувала й класифікувала існуючі моделі МКК за кількома параметрами: 1) врахування культурного аспекту в ситуаціях спілкування (культурно-специфічні й універсальні моделі); 2) слідом за В. Н. Spitzberg і G. Changnon [24], характер взаємовідносин між компонентами МКК (номенклатурні, структурні, каузальні, ко-орієнтаційні і динамічні моделі); 3) професійна приналежність партнерів по спілкуванню (лікар, менеджер, вчитель тощо), адже структура МКК у представників різних, навіть близьких, професій відрізняється.

Головною тенденцією в науці є створення універсальної моделі МКК, яку можна наповнювати відповідно до конкретних цілей навчання, адже з 64-х моделей, проаналізованих Н. В. Черняк, лише 15 є культурно-специфічними, а 49 – універсальними [10]. На сьогодні науковці дійшли згоди, що МКК необхідно розглядати як поєднання трьох взаємопов'язаних і однаково важливих аспектів: *когнітивного* (cognitive), який проявляється в здатності мовця до міжкультурної усвідомленості (intercultural awareness), *емоційного* (affective), який розкривається у спроможності комуніканта до міжкультурної чутливості (intercultural sensitivity) і *поведінкового* (behavioural), який демонструється у міжкультурній ефективності/вправності (intercultural effectiveness/adroitness) [16; 17; 18; 19; 23; 24]. Крім того, зарубіжні дослідники стверджують, що когнітивний аспект – це свого роду знання як предметний компонент; емоційний аспект – це психологічний компонент, поведінковий – це діяльнісний чи процесуальний аспект [16; 18]. Кожен із цих аспектів був дещо доповнений вітчизняними науковцями (див. рис. 1) [2, с. 13].

Отже, когнітивний компонент МКК відповідає за забезпечення інформаційно-комунікативного аспекту МК, а саме обміну інформацією між партнерами по спілкуванню; перцептивно-психологічний компо-

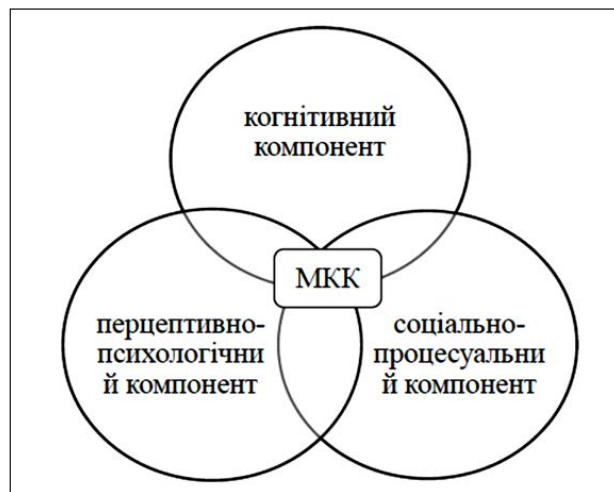

Рис. 1. Модель міжкультурної комунікативної компетентності

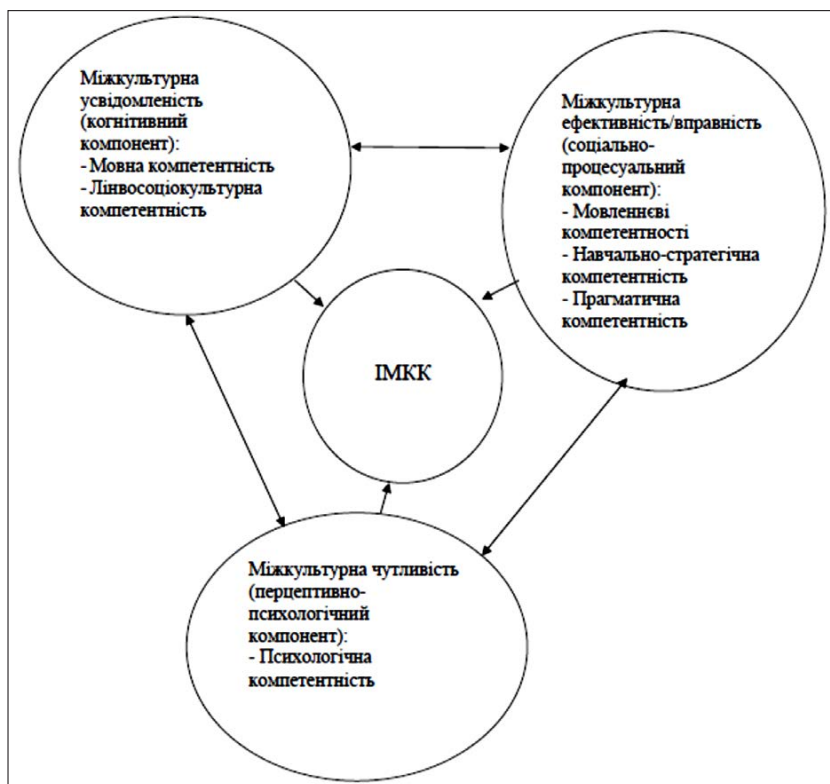

Рис. 2. Модель іншомовної міжкультурної комунікативної компетентності

в говорінні й письмі, яскраво демонструють соціально-процесуальний відтінок МКК, лінгвосоціокультурна є когнітивним компонентом, а навчально-стратегічна має соціально-процесуальний відтінок. Крім того, на сьогодні науковці стверджують, що прагматична компетентність як уміння використовувати мову відповідно до контексту і ситуації міжкультурного спілкування є надзвичайно важливою для формування в процесі навчання [14; 25], тому вважаємо за необхідне додати її до загальної моделі іншомовної міжкультурної комунікативної компетентності (далі – ІМКК). Що ж до психологічного аспекту МК, то зауважимо, що жодна з проаналізованих моделей не передбачає розвитку психологічної компетентності. Науковці визначають її як розвинену систему емоцій, здатну забезпечити адекватне сприйняття навколишнього світу й практичну поведінку людей [7, с. 130]. Це здатність особистості ефективно застосовувати структуровану систему знань для побудови й налагодження процесу особистісної, соціальної й професійної взаємодії [9, с. 128]; або ж здатність індивіда взаємодіяти з людьми в системі міжособистісних відносин, а тому включає вміння орієнтуватися в соціальних ситуаціях, визначати особистісні особливості й емоційний стан інших людей, обирати адекватні способи спілкування [5, с. 200]. Проте в межах нашого дослідження визначимо психологічну компетентність як здатність особистості враховувати у процесі МК психологічні особливості сприйняття «чужої культури». З огляду на наведені обґрунтування компонентного складу ІМКК пропонуємо рис. 2.

Роз'яснимо детальніше особливості представленої нами моделі. Отже, ми пропонуємо взяти за основу модель МКК з Рис. 1, проте доповнити її важливими елементами.

З огляду на те, що зарубіжні науковці визначили когнітивний компонент як міжкультурну усвідомленість і знання, вважаємо, що мовна і лінгвосоціокультурна компетентності відповідають за усвідомлення відмінностей між рідною та іноземною мовами і культурами, і, відповідно, це є першим кроком до оволодіння ІМКК. Соціально-процесуальний компонент трактується як міжкультурна ефективність/вправність, або ж діяльнісний компонент, до яких ми віднесли мовленнєву компетентність в аудіюванні, читанні, говорінні й письмі, навчально-стратегічну і прагматичну компетентність як уміння використовувати мову відповідно до ситуації міжкультурного спілкування. Перцептивно-психологічний компонент відповідає за міжкультурну чутливість, а тому введення психологічної компетентності майбутнього філолога, на нашу думку, буде надзвичайно актуальним. Крім того, це висвітлюватиме психологічний аспект МК, включення якого до ІМКК знижує ризики формування у майбутніх філологів упередженого ставлення до культур, етноцентризму, дискримінації, невпевненості, тривожності, а натомість сприяє розвитку толерантності, довіри і міжкультурної сенситивності.

Висновки. На основі проведеного дослідження ми створили універсальну структурну модель ІМКК, яка відображає основні елементи МКК й ІКК. Крім того, дослідження науковців посприяло включенню до компонентів ІМКК прагматичного та психологічного аспектів, які не відображалися в попередніх моделях. Таким чином, перспективу подальших наукових розвідок ми вбачаємо в детальному описі кожного з компонентів ІМКК, а також визначенні предметного і процесуального аспектів змісту навчання ІМ майбутніх філологів.

Використана література:

1. Бачевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації ; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. Київ : Довіра, 2007. 207 с.
2. Бориско Н. Ф. Проблеми міжкультурної підготовки майбутніх учителів і викладачів іноземних мов. *Іноземні мови*. 2018. № 1 (93). С. 9–20.
3. Гришаева Л. И., Пурикова Л. В. Введение в теорию межкультурной коммуникации : учеб. пособие для студ. лингв. фак. высш. учеб. заведений. 4-е изд., стер. Москва : Издательский центр «Академия», 2007. 336 с.
4. Елизарова Г. В. Культура и обучение иностранным языкам. Санкт-Петербург : КАРО, 2005. 352 с.
5. Єрмаков Т. І. Індивідуальне розуміння концепту «Я» як ключова компетентність особистості в умовах сучасного інформаційного суспільства. *Наукові студії із соціальної та політичної психології*. 2002. Вип. 6 (9). С. 200–207.
6. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О. Б. Бігич та ін.; за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
7. Садохин А. П. Межкультурная компетентность: понятие, структура, пути формирования. *Социальные коммуникации. Журнал социологии и социальной антропологии*. 2007. Том X. № 1. С. 125–139. URL: <http://www.old.jourssa.ru/2007/1/6aSadohin.pdf>
8. Сысоев П. В. Информационные и коммуникационные технологии в лингвистическом образовании : учеб. пособие. Москва : Книжный дом «Либроком», 2013. 264 с.
9. Цільмак О. М. Складові структури компетентностей. *Наука і освіта: науково-практичний журнал Південного наукового Центру АПН України*. 2009. № 1–2. С. 128–134.
10. Черняк Н. В. Классификация моделей межкультурной компетенции. *Альманах современной науки и образования*. Тамбов : Грамота, 2015. № 2 (92). С. 119–125. URL: <http://www.gramota.net/materials/1/2015/2/31.html>
11. Ярошенко О. В. Психологічний аспект успішної міжкультурної комунікації. *Інноваційна педагогіка*. 2019. № 3 (11). С. 68–72.
12. Beamer L. Learning intercultural communication competence. *The Business Communication*. 1992. 29 (3). P. 285–303.
13. Byram M. S. Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence. Clevedon, Philadelphia, Toronto, Sydney, Johannesburg : Multilingual Matters, Ltd., 1997. 124 p.
14. Cohen A. D. Learning Pragmatics from Native and Nonnative Language Teachers. Bristol : MULTILINGUAL MATTERS, 2018. 312 p.
15. Fantini A., Tirmizi A. Exploring and Assessing Intercultural Competence. *World Learning Publications*. 2006. Paper 1. URL: http://digitalcollections.sit.edu/worldlearning_publications/1 (Last accessed: 11.07.2019).
16. Huang Y. Constructing Intercultural Communicative Competence Framework for English Learners. *Cross-Cultural Communication*. 2014. Vol. 10. № 1. P. 97–101. DOI: 10.3968/j.ccc.1923670020141001.3970
17. Intercultural Communication Competence: Conceptualization and its Development in Cultural Contexts and Interactions / Eds. Xiaodong Dai and Guo-Ming Chen. Cambridge Scholars Publishing, 2014. 395 p.
18. Kim Y. Y. Becoming intercultural: An integrative theory of communication and cross-cultural. SAGE Publications, Inc, 2000. 336 p.
19. Kupka B., Everett A., Wildermuth S. The Rainbow Model of Intercultural Communication Competence: A Review and Extension of Existing Research. *Intercultural Communication Studies*. 2007. XVI: 2. P. 17–36.
20. Lustig M. W., Koester J. Intercultural competence: interpersonal communication across cultures (5th ed.). Shanghai, China : Shanghai Foreign Language Education Press, 2007. 400 p.
21. Porter R. E. Intercultural Communication : A Reader ; eds. L. A. Samovar, R. E. Porter. Wadsworth, 1982. 432 p.
22. Romanowski P. Intercultural Communicative Competence in English Language Teaching in Polish State Colleges. Cambridge Scholars Publishing, 2017. 205 p.
23. Spitzberg B. H. A model of intercultural communication competence. *Intercultural communication: A reader*. 2nd ed. ; Eds. L. Samovar, R. Porter. Belmont, CA : Wadsworth Publishing, 2000. P. 7–24.
24. Spitzberg B. H., Changnon G. Conceptualizing Intercultural Competence. *The sage handbook of intercultural competence*. Thousand Oaks, CA : Sage Publications, Inc., 2009. P. 1–51.
25. Taguchi N. Pragmatic competence in Japanese as a second language: An introduction. *Pragmatic competence* ; ed. N. Taguchi. Berlin : Mouton de Gruyter, 2009. P. 1–18.
26. Wiseman R. L. Intercultural communication competence. *Handbook of international and intercultural communication*. 2nd ed. ; eds. W. B. Gudykunst, B. Mody. Thousand Oaks, CA : Sage, 2002. P. 207–224.

References:

1. Bacevych F. S. Slovyk terminiv mizhkulturnoi komunikacii [Dictionary of intercultural communication terms] / Lvivskiyi natsionalnyi un-t im. Ivana Franka. K. : Dovira, 2007. 207 s. [in Ukrainian]
2. Borisko N. F. Problemy mizhkulturnoi pidgotovky maibutnih uchyteliv i vykladachiv inozemnyh mov [Problems of cross-cultural training of pre-service foreign language teachers]. *Inozemni movy*. 2018. №1(93). S. 9–20. [in Ukrainian]
3. Grishaeva L. I., Curikova L. V. Vvedenie v teoriyu mezhkulturnoi komunikacii : ucheb. posobie dlya stud. lingv. fak. vyssh. ucheb. Zavedenij [Introduction to intercultural communication theory : tutorial for students of linguistic faculties of higher educational establishments]. 4-e izd., ster. M. : Izdatelskii tsentr «Akademiia», 2007. 336 s. [in Russian]
4. Elizarova G. V. Kultura i obuchenie inostrannym yazykam [Culture and Foreign Language Teaching]. SPb. : KARO, 2005. 352 s. [in Russian]
5. Yermakov T. I. Indyvidualne rozuminnia konceptu «Ya» yak kliuchova kompetentnist osobystosti v umovah suchasnogo informacijnogo suspilstva [Individual understanding of concept «I» as a key personal competence in the circumstances of modern information society]. *Naukovi studii iz socialnoi ta politychnoi psyhologii*. 2002. Vyp. 6(9). S. 200–207. [in Ukrainian]
6. Metodyka navchannja inozemnyh mov i kultur : teoriia i praktyka : pidruchnyk dlja stud. klasychnyh, pedagogichnyh i lingvistichnyh universytetiv [Methodology of foreign language and culture teaching : theory and practice : manual for students of classical, pedagogical and linguistic universities] / Bigych O. B., Borysko N. F., Borecka G. E. ta in.; za zag. red. S. Yu. Nikolaievoi. K. : Lenvit, 2013. 590 s. [in Ukrainian]
7. Sadohyn A. P. Mezhhkulturnaia kompetentnost: poniatye, struktura, puti formirovaniia [Intercultural competence: definition, structure, ways of informing]. *Socyalnyie kommunikacii. Zhurnal sociologii i socialnoi antropologii*. 2007. Tom X. №1. S. 125–139. URL: <http://www.old.jourssa.ru/2007/1/6aSadohin.pdf> [in Russian]

8. Sysoev P. V. Informacionnye i kommunikacionnye tehnologii v lingvisticheskom obrazovanii : ucheb. posobie [Information and communication technologies in linguistic : tutorial]. Moskva : Knizhnyj dom «Librokom», 2013. 264 s. [in Russian]
9. Tsilmak O. M. Skladovi struktury kompetentnosti [Components of competences structure]. *Nauka i osvita : nauково-praktychnyi zhurnal Pivdenного naukovogo Centru APN Ukrainy*. 2009. No 1, 2. S. 128–134. [in Ukrainian]
10. Cherniak N. V. Klassifikaciia modelei mezhkulturnoi kompetencii [Classification of intercultural competence models]. *Almanah sovremennoi nauki i obrazovaniia*. Tambov : Gramota, 2015. № 2 (92). С. 119–125. URL: <http://www.gramota.net/materials/1/2015/2/31.html> [in Russian]
11. Yaroshenko O. V. Psihologichniy aspekt uspishnoi mizhkulturnoi komunikacii [Psychological aspect of effective intercultural communication]. *Innovaciina pedahohika*. 2019. № 3 (11). S. 68–72. [in Ukrainian]
12. Beamer L. Learning intercultural communication competence. *The Business Communication*. 1992. 29(3). P. 285–303.
13. Byram M. S. Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence. Clevedon, Philadelphia, Toronto, Sydney, Johannesburg : Multilingual Matters, Ltd., 1997. 124 p.
14. Cohen A. D. Learning Pragmatics from Native and Nonnative Language Teachers. Bristol : MULTILINGUAL MATTERS, 2018. 312 p.
15. Fantini A., Tirmizi A. Exploring and Assessing Intercultural Competence. *World Learning Publications*. 2006. Paper 1. URL: http://digitalcollections.sit.edu/worldlearning_publications/1 (Last accessed 11.07.2019).
16. Huang Y. Constructing Intercultural Communicative Competence Framework for English Learners. *Cross-Cultural Communication*. 2014. Vol. 10, No. 1. P. 97–101. DOI:10.3968/j.ccc.1923670020141001.3970
17. Intercultural Communication Competence: Conceptualization and its Development in Cultural Contexts and Interactions / Eds. Xiaodong Dai and Guo-Ming Chen. Cambridge Scholars Publishing, 2014. 395 p.
18. Kim Y. Y. Becoming intercultural: An integrative theory of communication and cross-cultural. SAGE Publications, Inc, 2000. 336 p.
19. Kupka B., Everett A., Wildermuth S. The Rainbow Model of Intercultural Communication Competence: A Review and Extension of Existing Research. *Intercultural Communication Studies*. 2007. XVI : 2. P. 17–36.
20. Lustig M. W., Koester J. Intercultural competence: interpersonal communication across cultures (5th ed.). Shanghai, China : Shanghai Foreign Language Education Press, 2007. 400 p.
21. Porter R. E. Intercultural Communication : A Reader / Eds. L. A. Samovar, R. E. Porter. Wadsworth, 1982. 432 p.
22. Romanowski P. Intercultural Communicative Competence in English Language Teaching in Polish State Colleges. Cambridge Scholars Publishing, 2017. 205 p.
23. Spitzberg B. H. A model of intercultural communication competence. *Intercultural communication : A reader* (2nd ed.) / Eds. L. Samovar & R. Porter. Belmont, CA : Wadsworth Publishing, 2000. P. 7–24.
24. Spitzberg B. H., Changnon G. Conceptualizing Intercultural Competence. *The sage handbook of intercultural competence*. Thousand Oaks, CA : Sage Publications, Inc., 2009. P. 1–51.
25. Taguchi N. Pragmatic competence in Japanese as a second language: An introduction. *Pragmatic competence* / Ed. N. Taguchi. Berlin : Mouton de Gruyter, 2009. P. 1–18.
26. Wiseman R. L. Intercultural communication competence. *Handbook of international and intercultural communication* (2nd ed.) / Eds. W. B. Gudykunst, B. Mody. Thousand Oaks, CA : Sage, 2002. P. 207–224.

Yaroshenko O. V. Structural model of foreign-language intercultural communicative competence

The article is dedicated to the problem of defining the components of foreign-language intercultural communicative competence. Modern researches of intercultural communicative competence are analysed. The common features of the intercultural communication are selected: 1) interaction between people; 2) interlocutors are native speakers of different languages; 3) culture diversity is a source of misunderstanding; 4) effectiveness is the aim of communication.

The difference between the components of foreign-language communicative competence and intercultural communicative competence is analysed and it is manifested that foreign-language communicative competence contains cultural elements only within some components while intercultural communicative competence does not pay any attention to the process of foreign language acquisition. The need to create a universal structural model of foreign-language intercultural communicative competence that would contain culture-specific elements and serve as a basis for teaching foreign language is revealed. The model of foreign-language intercultural communicative competence that combines the existing and adds two new components is proposed. The constituents of the model are the following: cognitive unit (intercultural awareness), social-procedural unit (intercultural effectiveness / adroitness) and perceptive-psychological unit (intercultural sensitivity). Intercultural awareness includes language and linguosociocultural competences. Intercultural effectiveness / adroitness contains language skills (in listening, reading, speaking, writing), strategic competence and pragmatic competence (ability to use language appropriately according to the context and situation of intercultural communication). Intercultural sensitivity embraces psychological competence (personal capability to consider psychological peculiarities of perception of a new culture in the process of intercultural communication).

Key words: *intercultural communication, intercultural communicative competence, foreign-language communicative competence, foreign-language intercultural communicative competence, intercultural awareness, intercultural sensitivity, intercultural effectiveness / adroitness, pragmatic competence, psychological competence.*